

Πανελλήνιες Εξετάσεις Επαγγελματικών Λυκείων

Εξεταζόμενο Μάθημα: Νεοελληνική Γλώσσα – Έκθεση και Λογοτεχνία,

Ημερομηνία: 31 Μαΐου 2025

Ενδεικτικές Απαντήσεις Θεμάτων

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1^η Δραστηριότητα

A1.

α) Τρεις λόγοι για τους οποίους η μουσική είναι ένας σημαντικός τρόπος έκφρασης ανθρώπινων σκέψεων και συναισθημάτων:

1. Η μουσική καλύπτει όλο το φάσμα των ανθρώπινων σκέψεων και συναισθημάτων, καθώς είναι μια τόσο πλούσια «γλώσσα» που μπορεί να εκφράσει τα πάντα.
2. Είναι μια «γλώσσα» κοινή για όλους τους ανθρώπους, αφού γίνεται κατανοητή και βιώνεται παγκόσμια.
3. Η μουσική λειτουργεί ακόμη και όταν ο λόγος αποτυγχάνει να εκφράσει σκέψεις ή συναισθήματα, δηλαδή σε περιπτώσεις όπου η προφορική γλώσσα δεν επαρκεί, η μουσική μπορεί να επικοινωνήσει αυτά που νιώθουμε.

β) Επίκληση στη λογική.

- Τεκμήριο – παραδείγματα:
«Οι αρχαίοι Έλληνες είχαν συνειδητοποιήσει σε τέτοιο βαθμό τη σημαντικότητα της μουσικής, που στο δωδεκάθεο είχαν έναν θεό, τον Απόλλωνα, ως αποκλειστικό θεό της μουσικής. Μουσικά όργανα απαντώνται ως αρχαιολογικά ευρήματα σε όλους τους αρχαίους πολιτισμούς και είναι από τα παλαιότερα αντικείμενα που βρέθηκαν ποτέ.»
- Τεκμήριο – πόρισμα ερευνών:
«Επιστημονικές μελέτες έχουν αποκαλύψει ότι η μουσική επηρεάζει πολλά μέρη του εγκεφάλου μας σε μεγάλο βαθμό και δημιουργεί πολλαπλά επίπεδα μνήμης.»

Επίκληση στο συναίσθημα.

- Στην πρώτη παράγραφο η χρήση των ερωτημάτων.
- Στην τελευταία παράγραφο συναντώνται τα εξής μέσα: α' πληθυντικό (ενδεικτικά: για να εκφράσουν εμάς, βιώνουμε, αγαπάμε), συναισθηματικά φορτισμένο λεξιλόγιο (ενδεικτικά: βιώματα, αγαπάμε, συντροφεύει), σχήματα λόγου (π.χ. υπερβολή: πάντα και παντού/ προσωποποίηση: γιατί μας συντροφεύει).

2^η Δραστηριότητα

A2.

α) Ενδεικτικοί τίτλοι:

- «Οι νότες μάς εκφράζουν»
- Η μουσική μάς ταξιθεύει!

β) Στην τελευταία παράγραφο επιλέγονται ως τρόποι ανάπτυξης:

- **παραδείγματα:**

Είναι συνάμα μία γλώσσα τόσο πλούσια που έχει πληθώρα «διαλέκτων», τζαζ, π
οπ,
ροκ, σόουλ, φάνκυ, μπλουζ, παραδοσιακή, συρτάκι...

- **αιτιολόγηση:** αξιοποιείται ο σύνδεσμος «γιατί»

- Η μουσική, λοιπόν, είναι σημαντική γιατί η μουσική δημιουργείται από τον άνθρωπο για τον άνθρωπο και γιατί υπάρχει για να εκφράσει όλα μας τα θέλω, τα πρέπει, τις σκέψεις, τα συναισθήματα και τις καταστάσεις που μας χαρακτηρίζουν.
- Γι' αυτό αγαπάμε όλοι τη μουσική! Γιατί μας συντροφεύει πάντα και παντού σε ό,τι κι αν βιώνουμε, σε καθετί που αισθανόμαστε!

γ)

1. β
2. β
3. α

3^η Δραστηριότητα

A3.

Οι νότες μάς εκφράζουν!

Η μουσική μάς κρατάει συντροφιά σε κάθε στιγμή, δύσκολη ή εύκολη, της ζωής μας. Μας κάνει να χαμογελάμε, να δακρύζουμε, να θυμόμαστε κάτι που νομίζουμε ότι έχουμε ξεχάσει. Βρίσκεται παντού ως τρόπος ψυχαγωγίας, στο αυτοκίνητο, στο σχολείο, στις διακοπές, αλλά και αγγίζει όλους τους ανθρώπους ανεξαιρέτως γιατί αποτελεί μοναδικός τρόπος επικοινωνίας.

Ζητούμενο α'

- Η μουσική αποτελεί ένα μοναδικό μέσο έκφρασης. Το άτομο μπορεί να εξωτερικεύσει όσα νιώθει και σκέφτεται, ακόμα κι αν δεν μπορεί να τα περιγράψει με λόγια.
- Η μουσική έχει αποδεδειγμένα θεραπευτικές ιδιότητες. Χρησιμοποιείται για ανθρώπους με ψυχικές δυσκολίες, άγχος ή τραυματικές εμπειρίες. Ακόμα και στην καθημερινότητα, η μουσική που ακούμε μπορεί να μας αλλάξει τη διάθεση, να μας ανακουφίσει ή να μας εμπνεύσει.
- Ερεθίζει τη φαντασία, καλλιεργεί την ενσυναίσθηση και μας ωθεί να σκεφτούμε βαθύτερα. Όταν ακούμε ένα τραγούδι που μας προβληματίζει, δεν "καταναλώνουμε" απλώς κάτι όμορφο — μπαίνουμε σε μια διαδικασία σκέψης, επανεκτίμησης και εσωτερικής αναζήτησης. Έτσι, η μουσική λειτουργεί σαν εργαλείο αυτογνωσίας.

Ζητούμενο β'

- Η μουσική ξεπερνά σύνορα, γλώσσες και πολιτισμούς. Ένα τραγούδι μπορεί να συγκινήσει κάποιον, ακόμα κι αν δεν καταλαβαίνει τους στίχους. Η μελωδία και ο

ρυθμός «μιλούν» στην καρδιά όλων, ανεξαρτήτως εθνικότητας ή ηλικίας. Είναι ο τρόπος με τον οποίο οι άνθρωποι επικοινωνούν συναισθηματικά χωρίς λέξεις.

- Η μουσική μπορεί να μας κάνει να μπούμε στη θέση του άλλου, μας κάνει πιο ευαίσθητους και ενεργούς πολίτες. Έτσι, μεταδίδονται κοινωνικά και πολιτικά μηνύματα.
- Ένα τραγούδι μπορεί να γίνει σύνθημα, έμπνευση ή εργαλείο κινητοποίησης. Δημιουργεί κοινά συναισθήματα και ενώνει ανθρώπους κάτω από μια ιδέα.
- Πολλές φορές, άτομα ή ομάδες που καταπιέζονται κοινωνικά δεν έχουν τρόπο να ακουστούν. Η μουσική τους προσφέρει μια φωνή και αίρεται ο στιγματισμός και η περιθωριοποίηση που μπορεί να βιώνουν λόγω οικονομικής τους τάξης ή μόρφωσης.

Η μουσική, λοιπόν, δεν είναι απλώς ένας ήχος που γεμίζει τη σιωπή. Είναι ένας τρόπος να εκφράζουμε όσα δεν λέγονται, να γιατρεύουμε πληγές που δεν φαίνονται, να επικοινωνούμε χωρίς λόγια. Είναι η κοινή μας γλώσσα, αυτή που μας θυμίζει πως, παρά τις διαφορές μας, μοιραζόμαστε κοινά συναισθήματα και όνειρα.

Β. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Β1. Τα **πρόσωπα** της ιστορίας είναι το ποιητικό υποκείμενο (και ενήλικος και παιδί) και ένας διαβάτης που περνά στον δρόμο τραγουδώντας. Έμμεσα, αναφέρονται και άλλα πρόσωπα: οι φτωχοί, όλη η ανθρωπότητα, οι φίλοι, νεανικοί σύντροφοι — πρόσωπα του παρελθόντος που έχουν σημαδέψει τη ζωή του ποιητικού υποκειμένου.

Ο **χώρος** που διαδραματίζεται η ιστορία του ποιήματος, αρχικά φαίνεται να είναι ο προσωπικός χώρος του ποιητικού υποκειμένου (κήπος, σπίτι). Επίσης, με την αναφορά στο «πρώτο δέντρο» που αγκαλιάσαμε, υποδηλώνεται ως χώρος η φύση. Τέλος, στην καταληκτική στροφή γίνεται αναφορά έμμεσα στο σπίτι και το δωμάτιο πιθανώς, απ' όπου το ποιητικό υποκείμενο παρατηρεί τον δρόμο (π.χ. «στο παράθυρο»).

Ο **χρόνος** του ποιήματος διακρίνεται σε παρελθοντικό χρόνο, την παιδική ηλικία και τα νεανικά χρόνια («σαν ήμασταν παιδιά», «νέοι αγκαλιάσαμε»), αλλά και σε παροντικό χρόνο («κοιτάζω τώρα», «στέκεσαι στο παράθυρο», «μια νύχτα ένας διαβάτης περνάει»).

Το ποιητικό υποκείμενο περιγράφει μια πορεία από την παιδική αθωότητα και τις πρώτες νεανικές εμπειρίες προς μια υπαρξιακή αγωνία για το χρόνο που περνά. Η αφηγηματικότητα αυτή διακόπτεται από τη ξαφνική εμφάνιση και εξαφάνιση του τραγουδιού του διαβάτη τη νύχτα, κάτι που κρίνεται ως το **κεντρικό γεγονός που εκτυλίσσεται στην ποιητική σύνθεση**.

Το τραγούδι **ταράζει εσωτερικά το ποιητικό υποκείμενο**, του προκαλεί συγκίνηση, νοσταλγία, αλλά και αγωνία. Βιώνει μια συγκινητική, σχεδόν μαγική εμπειρία — «σα μαγεμένος» ακούει το τραγούδι, που φέρει μέσα του το όνειρο της ζωής του.

Η ιστορία τελειώνει όταν, το τραγούδι χάνεται ξαφνικά, όπως εμφανίστηκε. Η ησυχία επανέρχεται, και μαζί της το υπαρξιακό κενό: «Και τώρα τι θα κάνεις;»

Β2.

- α)** Το ποιητικό υποκείμενο αξιοποιεί το α πληθυντικό στο σημείο "σαν ήμασταν παιδιά κρυβόμαστε κάτω από τη σκάλα κι όταν βγαίναμε είχαμε αφήσει εκεί ένα βασιλικό πεπρωμένο" με το οποίο αναδεικνύει την προσωπική του ανάμνηση τις προσωπικές

του εμπειρίες που μοιραζόταν με ένα σύνολο ανθρώπων. Υπαινίσσεται πώς καθολικά βίωσαν την παιδική αθωότητα και τα όνειρα, τα οποία άφησαν πίσω μεγαλώνοντας. Με το α' ενικό εξομολογείται την προσωπική του στάση απέναντι στη διαχείριση του χρόνου. "κι εγώ που υπήρξα τρελός για το αύριο κοιτάζω τώρα με αγωνία να προχωρούν οι λεπτοδείχτες στα ρολόγια." Εκμυστηρεύεται την προσωπική του ανυπομονησία και την ταχύτητα να μεγαλώσει, αλλά τώρα να παραδέχεται πως το έχει μετανιώσει.

Με το β' ενικό (τελευταία στροφή) δημιουργεί διαλογικότητα και μια δραματική ένταση. Το υποκείμενο απευθύνεται είτε στον εαυτό του, είτε σε έναν νοερό συνομιλητή, είτε στον αναγνώστη, προσκαλώντας τον σε συναισθηματική συμμετοχή. Με αμεσότητα επικοινωνεί τις σκέψεις του για τη δύναμη της μουσικής που γεννά αναμνήσεις αλλά και το αίσθημα της μοναξιάς και του υπαρξιακού κενού μετά την απότομη διακοπή της.

- β)** οπτικοακουστική εικόνα: ένας διαβάτης περνάει στο δρόμο τραγουδώντας
μεταφορά: να προχωρούν οι λεπτοδείχτες στα ρολόγια
παρομοίωση: ακούς σα μαγεμένος

Β3. Οι σκέψεις που προκύπτουν από την ποιητική σύνθεση ποικίλλουν λόγω της συναισθηματικής κλιμάκωσης του ποιητικού υποκειμένου. Σκέφτομαι τη δύναμη της μνήμης και της νοσταλγίας και τη σημασία των βιωμάτων της παιδικής ηλικίας, όπως φαίνεται με τον στίχο «είχαμε αφήσει εκεί ένα βασιλικό πεπρωμένο» και γενικά η ανάμνηση και η αναπόληση ως πηγή δύναμης και μελαγχολικής ομορφιάς. Τέλος, σκέφτομαι τη δύναμη της μουσικής να απαλύνει το ψυχικό φορτίο και ταυτόχρονα πως μπορεί να μου επαναφέρει στη μνήμη όλα τα περασμένα, τις αναμνήσεις και τις όμορφες στιγμές («Στέκεσαι στο παράθυρο κι ακούς σα μαγεμένος.»). Ωστόσο, η απουσία της μουσικής μπορεί να δημιουργήσει ένα κενό, μια υπαρξιακή μοναξιά («Και τώρα τί θα κάνεις;»). Η ποιητική σύνθεση, γενικά, μου προκαλεί ένα αίσθημα νοσταλγίας και μελαγχολίας για την ανάγκη σύνδεσης με το παρελθόν μας και τις αναμνήσεις. Ταυτόχρονα, παρότι βιώνω την αγωνία του ποιητικού υποκειμένου, νιώθω ένα αίσθημα ελπίδας για τη δύναμη της μουσικής να απαλύνει και να με συνδέει με αναμνήσεις των περασμένων. Τουλάχιστον θα μπορώ όταν ενηλικιωθώ, έστω και νοερά, να βιώσω όμορφες στιγμές που έζησα ως παιδί.

Επιμέλεια: Νεκτάριος Πήχας